

ogsaa paa den mest afsides beliggende Del af Jorden, medens de store Brug har den fedeste og bedst beliggende Del. Det er min Opfattelse, at Samfundet var bedre tjent med, at det omvendte var Tilfældet; thi paa de smaa Brug drives Jorden mere intensivt, der dyrkes flere forskellige Afgrøder, Jorden bliver i det hele taget bedre udnyttet. Nu gælder det dog først og fremmest om, at det bliver den bedste Jord, der bliver bedst udnyttet. I Stordriften er det dog ikke saa meget det, det kommer an paa, som at indskrænke Driftsudgifterne og derfor gøre Driften mere enkel. Derfor vilde det være naturligere og mere fordelagtigt for Samfundet, om de store Brug optog den daarligste Jord, og de smaa Brug blev lagt paa den bedste, og det vilde man efter min Formening bedre kunne naa, naar man havde Ekspropriationsret og derigennem Adgang til at faa fat i den gode Jord. De, der har de fornødne Pengemidler, selv om det med den gældende Pris lige saa godt kunde betale sig for dem at købe den daarligere Jord, vil nu en Gang have den bedste og den mest vel beliggende Jord; og saa køber de den, uanset, om der staar en Mængde unge Mennesker med mindre Pengemidler, som ogsaa gerne vil have et Stykke Jord. Derfor tror jeg, at hvis vi skal se samfundsmæssigt paa det, vil det være nødvendigt at faa indført Ekspropriationsbestemmelser ogsaa i de nye Jordlove.

Det andet Punkt, som jeg mener ogsaa vil have Betydning, er det, at ved en mere samlet Beliggenhed for disse smaa Brugs Vedkommende vil man kunne anvende Maskiner i Fællesskab og derfor bedre kunne udnytte disse Hjælpeidler, som jeg mener, vi skal tage i Brug saa meget som muligt.

Hvis vi faar en Jordlovgivning uden Ekspropriationsbestemmelser, og uden at Samfundets Ejendomsret til Jorden anerkendes, vil saadanne Jordlove efter min Mening ikke faa nogen Betydning her i vort Samfund i kommende Tider.

Jeg skal dernæst ganske kort berøre et Gode, som vil opnaas ved, at Jorden udstykkes, og som ingen af de forskellige Talere, der har været inde paa disse Spørgsmaal, har berørt. Jeg mener, at det samfundsmæssig set er af overordentlig stor Betydning, at en saadan Udstykning finder Sted, baade fordi vi derigennem faar Produktionen forøget, og fordi den Arbejdets Glæde, som ligger i at gøre et vel udført Stykke Arbejde, findes, saa vidt jeg kan se, her i vort Land ingen Steder i saa vid Udstrækning som hos dem, der lever paa

de smaa Brug ude paa Landet. Det vil være vanskeligt at se, hvordan man i Industrien skal faa den Arbejdets Glæde ved det Arbejde, man udfører, som man kan faa ude paa Landet ved at passe en lille Bedrift og gaa og se, hvordan alt trives og vokser. Jeg tror, at dette Forhold har stor Betydning, og derfor mener jeg, at alle gode Kræfter bør samles om, at vi i den kommende Tid faar en Jordlovgivning, som gaar ud paa at faa Jorden udstykket i saa udstrakt Grad som muligt. Det faar man ikke ved kun at appellere til Sparsommeligheden hos de unge, det faar man ikke ved at gennemføre en Jordlovgivning, hvorved der gives Tilskud til enkelte nye Brug. Vil man saa gaa bort fra det Princip, at de nye Brugere faar *Ejendomsret* til Jorden, vil det i Virkeligheden sige, som det ogsaa blev sagt her i Aftes af min Partifælle, det ærede Medlem Hr. Olufson, at saa er det kun en Gave, som man giver til de Mennesker, som i Øjeblikket faar Jorden, men denne Gave faar ingen som helst Betydning i Fremtiden for kommende Slægtled. Derfor vil en saadan Reform ikke faa den Betydning, den skal have, og som i Virkeligheden alle er enige om, at den bør have.

Jeg er enig med forskellige ærede Talere i, at den Tid, vi gaar i Møde, vil blive af en meget alvorlig Natur for vort Folk, ikke mindst, fordi vi har faaet Priserne skruet saa højt op, som Tilfældet er, og jeg tror, det ikke mindst vil gaa ud over dem, der lever af de mindre Erhverv, enten det er i Byerne eller ude paa Landet.

Det ærede Medlem Hr. Brorsen sagde i sin Ordførertale, at nu stod de Radikale paa Skillevejen. Jeg vil gerne omskrive denne Udtalelse saaledes, at jeg tror, det er os, der lever væsentligt af eget Arbejdsudbytte ved de smaa selvstændige Erhverv, som i den kommende Tid staar paa Skillevejen. Enten maa vi finde vor Plads, som det skete i Foraaret, mellem Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter, eller ogsaa maa vi finde vor Plads mellem Lønarbejderne. Jeg tror, Valget ikke vil falde svært for os i Længden; jeg tror det i udstrakt Grad vil gaa op for os, ogsaa i den Tid, vi gaar i Møde, at vor Plads maa være mellem Arbejderne. Vi har fælles Interesser med dem, som arbejder, med dem, der producerer i Samfundet, og ikke med de faa, som repræsenterer Arbejdsgiverforeningen.

Det ærede Medlem Hr. Clausager talte i Aftes om, at man ikke skulde udsaa Had og Misundelse mellem de forskellige Klasser. Det forekommer mig, at den Tale, det ærede Medlem holdt, ikke var af den Salgs Taler,